

Reactie op de uitspraak Raad van State inzake het Namenmonument

Wij zijn natuurlijk teleurgesteld over deze uitspraak waarin ons beroep verworpen is.

Het is een complex bestuurlijk dossier, maar juridische lastig toetsbaar. Essentieel aan deze zaak is dat er in bestaande regelgeving nauwelijks concrete normen gesteld worden aan een monument, "een bouwwerk geen gebouw zijnde". Er bestaan geen precieze voorschriften over grootte of vorm waar een rechter aan kan toetsen, maar alleen 'zachte' en vrij subjectieve normen zoals: "past het in de omgeving". En daar kan je van mening over verschillen, en dan heeft het bestuur veel vrijheid.

Wij hebben onder meer ingebracht dat het monument te groot is, te enorm, te massaal, en dat het niet past op de gekozen locatie. De gemeente vindt het juist wel passen en wilde niet naar alternatieven kijken. De Raad van State volgt hierin de gemeente.

Wij hebben gesteld dat er in het bestuurlijke traject heel veel is misgegaan. Ook dat is een lastig punt voor een juridische procedure. Het gaat dan om vraag of de gemeente zich gehouden heeft aan beginselen van behoorlijk bestuur. Termen als belangenafweging, of vertrouwensbeginsel. Die lat ligt hoog.

Wij hebben ingebracht dat op allerlei punten procedureel zaken niet netjes zijn verlopen. Zo is uitdrukkelijk beloofd dat er inspraak zou zijn en ook dat er een onderzoek zou komen naar draagvlak. Dat is allemaal niet gebeurd. De Raad van State vindt dat één informatiebijeenkomst (informatie geven aan omwonenden) voldoende is om te gelden als een breed draagvlakonderzoek.

Ook stelden wij dat op onjuiste grond is afgeweken van het bestemmingsplan, maar de Raad van State volgt de gemeente in de stelling dat de bestemming 'verkeer' niet verandert omdat de plek, tijdens openingstijden nog steeds toegankelijk is voor bezoekers dus voor voetgangers. Wij stelden dat bij het ontwerp op zeldzaam onwaarschijnlijke wijze de hand is gelicht met randvoorwaarden die de gemeente zelf had vastgesteld. De Raad van State volgt de gemeente dat die randvoorwaarden bij nader inzien slechts als richtinggevende ('aandachtspunten') beschouwd hoeven te worden. En zo is er meer.

De Raad van State heeft al met al geen redenen gezien om het beroep gegrond te achten. Het zij zo.

Maar de kern van het hele verhaal is dat het herdenken van de Holocaust zeer veel mensen diep raakt, en dat velen daar gevoelens en ideeën over hebben.

En dat nu een heel klein groepje mensen, namelijk het 4 koppige bestuur van de stichting het Nederlands Auschwitz Comité, besloten heeft een nationaal monument op te richten en het vorm te geven, uitdrukkelijk zonder **enige** inhoudelijke inbreng van anderen. Zonder geïnteresseerd te zijn in andere meningen. Mensen die het niet met het plan eens zijn worden weggezet als antisemiet of vergeleken met "holocaust ontkenners". Dat is de toon die er gebezigd wordt.

Dat maakt het ongelofelijk pijnlijk. Zo'n nationaal monument zou JUIST tot stand moeten komen als een project waarin gemeenschappelijkheid belangrijk is. Er zou juist breed over moeten worden gesproken. Waar is behoefte aan, nu, en in onze maatschappij van straks? Hoe ligt het bij mensen die zelf ook voortkomen uit dat verleden? Geluiden dat er juist bij die groep veel onvrede was over het plan, werden in de procedure weggewoven als volstrekt irrelevant.

De overheid (gemeente en rijk) heeft zich totaal verbonden aan het project. Bijna al het geld, een jaar geleden geschat op een kleine 15 miljoen euro, komt uit publieke middelen (slechts een heel klein deel van het benodigde geld komt uit van particuliere giften). Maar er mocht geen open, publiek debat zijn. Ook de gemeente wou niets weten van andere gedachten, in de buurt, in de stad of elders.

Waarom ligt er zo'n enorme druk op dit verhaal? Misschien is het de tijdgeest. De tijd van schoon schip maken met dat verschrikkelijke verleden. De tijd van sorry zeggen. Rutte maakte excuses. De NS ging over tot herstelbetalingen.

De gemeente Amsterdam voelt zich in een situatie dat er een beroep wordt gedaan op een schuldgevoel. En vanuit de onuitsprekelijke heftigheid van de geschiedenis durft men dat beroep niet te negeren. Men heeft er geen weerstand tegen. De gemeente heeft geen reflectie getoond ten aanzien van haar bestuurlijke taak en verantwoordelijkheid, en is zonder enige discussie, enig debat, ook niet in de gemeenteraad, meegebogen dit enorme ambitieuze project van het Auschwitz Comité.

De beginselen van behoorlijk bestuur stellen "dat alle relevante belangen die door een besluit worden geraakt moeten worden meegewogen". Dat is simpelweg niet gebeurd. Niet bij de eerste besluitvorming, niet in beroep, en ook nu weer niet door de Raad van State.

Wij zijn doorgedaan tot aan de Raad van State. En ondanks deze teleurstellende uitkomst denken we dat dat traject zinvol is geweest. Er is aandacht gekomen voor dit hele verhaal, mensen zijn erover gaan nadenken en er is discussie ontstaan, en velen, juist ook mensen die verbonden zijn met dit grote verleden, bleken ongelukkig met dit ontwerp op deze plek. In het boekje "Bedenkt eer gij herdenkt" zijn wat van die meningen gebundeld.

Met deze uitspraak komen de juridische procedures tot een eind. Maar het is een goed ding dat men op basis van de uitspraak over de zaak kan denken, spreken en schrijven. Hopelijk geeft het aanleiding tot reflectie op het hele onderwerp herdenken, en op de rol die een bestuur hier zou moeten spelen.

28 oktober 2020

Petra Catz/ Plantage Weesperbuurt vereniging.

0651213865

Petra@campcatz.nl